

V Bruselu dne 6.11.2017
COM(2017) 642 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

k hodnocení programu LIFE v polovině období

{SWD(2017) 355 final} - {SWD(2017) 356 final}

1. Úvod

Program LIFE na období 2014–2020 je finanční nástroj EU pro životní prostředí a oblast klimatu. Obecným cílem programu LIFE je napomáhat provádění a rozvoji politiky a právních předpisů EU v oblasti životního prostředí a klimatu spolufinancováním projektů s evropskou přidanou hodnotou.

V souladu s obecnými pokyny pro zlepšování právní úpravy¹ toto hodnocení v polovině období zkoumá relevanci programu LIFE a přidanou hodnotu EU. Sleduje, zda je program i nadále relevantní pro řešení problémů, o jejichž řešení usiluje, a zda při tom přináší přidanou hodnotu v porovnání s tím, čeho by členské státy dosáhly, kdyby postupovaly samostatně. Hodnocení rovněž posuzuje, zda toho program LIFE dosahuje účelně a efektivně a zda jeho ustanovení jsou soudržná s jinými programy.

Tato zpráva shrnuje hlavní poznatky z hodnocení, vyvozuje závěry a předkládá doporučení pro návazná opatření. Je k ní připojen pracovní dokument útvarů Komise, v němž jsou poznatky z hodnocení popsány podrobněji.

2. Souvislosti

Program LIFE, zahájený v roce 1992, byl za 25 let své existence hodnocen vícekrát. Stávající program (2014–2020) je výsledkem těchto hodnocení a jsou do něho zapracována poučení získaná při provádění předchozích programů.

Stávající nařízení o programu LIFE (EU) č. 1293/2013 stanoví finanční nástroj EU na podporu projektů v oblasti životního prostředí, ochrany přírody a změny klimatu v EU.

Jeho obecné cíle jsou:

1. přispívat k přechodu k nízkouhlíkovému hospodářství odolnému vůči změnám klimatu a účinně využívajícímu zdroje, zlepšovat kvalitu životního prostředí a zastavit a zvrátit úbytek biologické rozmanitosti;
2. zlepšovat rozvoj, provádění a kontrolu dodržování politiky a právních předpisů EU v oblasti životního prostředí a klimatu a urychlovat a prosazovat integraci a začleňování cílů z oblasti životního prostředí a klimatu do ostatních politik a činností;
3. na všech úrovních podporovat lepší správu v oblasti životního prostředí a klimatu, včetně lepšího zapojení občanské společnosti, nevládních organizací a místních subjektů;
4. podporovat provádění sedmého akčního programu pro životní prostředí.

Rozpočet na stávající program LIFE činí 3,4 miliardy EUR.

Vzhledem k jeho velikosti se nepředpokládá, že program LIFE vyřeší problémy životního prostředí a klimatu, ale má působit jako katalyzátor pro urychlení změn.

¹ SWD(2015) 111 final, Pracovní dokument útvarů Komise – Pokyny pro zlepšování právní úpravy.

3. Metodika

Toto hodnocení v polovině období se týká prvních dvou let programu (2014–2015) a ve značné míře vychází z externí studie, již vypracoval nezávislý konzultant (studii vyžaduje nařízení o programu LIFE). Studie byla vypracována v době od března 2016 do ledna 2017. Opírala se o rozsáhlý sekundární výzkum a o údaje a ukazatele získané z projektových databází zvláště určených k řízení návrhů a projektů v rámci programu LIFE.

Byly rovněž vedeny konzultace s hlavními skupinami zúčastněných subjektů² s pěti doplňkovými průzkumy a více než 120 rozhovory a byla uspořádána veřejná konzultace.

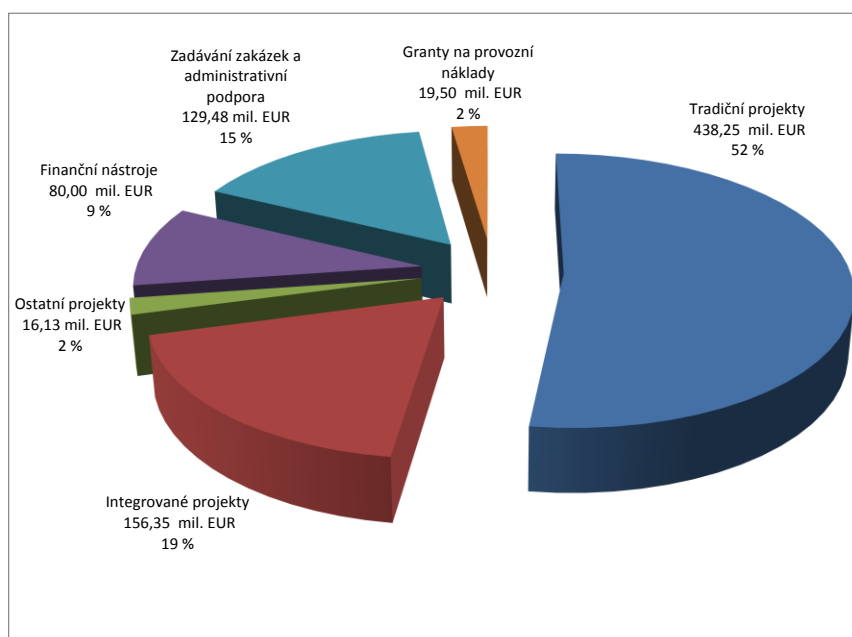
Hodnocení v polovině období analyzuje nové rysy programu LIFE, zkoumá, jak jsou přijímány zúčastněnými subjekty programu LIFE, jakož i předběžné výsledky v porovnání s původními očekáváními.

4. Provádění – současný stav

Jak je znázorněno v následujícím grafu, činnosti, na které připadá největší část rozpočtu, jsou tradiční a integrované projekty, poté následuje zadávání zakázek / administrativní podpora a finanční nástroje.

Rozpočtové částky splňují limit stanovený v nařízení, podle něhož musí být alespoň 81 % přiděleno na projekty podporované formou grantů na akce, nebo případně s využitím finančních nástrojů.

Graf 1 – Program LIFE 2014–2015 – rozdělení finančních prostředků

a. Granty

Poptávka po financování tradičních projektů se jeví jako mimořádně vysoká. Poměr předložených návrhů a schválených projektů činí v průměru 9:1 a pohybuje se od 12:1

² Příjemci projektů, odborníci z kontrolní skupiny, neúspěšní žadatelé, vnitrostátní kontaktní místa a národní kontaktní místa, Komise, úředníci Výkonné agentury pro malé a střední podniky (EASME) a Evropské investiční banky (EIB).

v prioritní oblasti správa a informace v oblasti životního prostředí po 5:1 u opatření ke zmírňování změny klimatu.

Granty jsou poskytovány širokému okruhu různých organizací: od podniků velkých a malých (celkově 44 %, z toho 33 % jsou malé a střední podniky) až po soukromé nekomerční organizace (24 %) a veřejné subjekty (32 %).

Do stávajícího programu byly poprvé začleněny integrované projekty³. Poptávka po financování integrovaných projektů od samého počátku a ve všech fázích procesu udělování převyšovala dostupné zdroje. Z 66 předložených koncepčních dokumentů byly v letech 2014–2015 poskytnuty finanční prostředky na 15 projektů.

Návrhy na integrované projekty obdržené v letech 2014 a 2015 představují požadavky na spolufinancování v rámci programu LIFE i z jiných prostředků než LIFE v celkové výši 283 milionů EUR. Toto spolufinancování by mělo usnadnit koordinované využití celkem asi 3,6 miliardy EUR.

Bylo zahájeno čtrnáct projektů budování kapacit na podporu činností, jež pomáhají členským státům vybudovat kapacity umožňující účinnější zapojení do programu LIFE. Návrhy předložily všechny způsobilé členské státy kromě jednoho.

Novinky zavedené v oblasti řízení grantů:

- Výkonné agentuře pro malé a střední podniky (EASME) bylo v roce 2014 svěřeno řízení grantů na provozní náklady a tradičních grantů, projektů budování kapacit v rámci dvou podprogramů a integrovaných projektů a projektů technické pomoci v rámci podprogramu pro oblast klimatu.
- Za účelem sledování výsledků a dopadu byl do víceletého pracovního programu LIFE na období 2014–2017 začleněn úplný soubor kvantitativních a kvalitativních ukazatelů. Hodnoty těchto ukazatelů se shromažďují na úrovni projektů a používají se k odhadování předpokládaného environmentálního a klimatického dopadu ve fázi udělení grantu a ke sledování a posuzování průběžných výsledků během provádění. Tyto hodnoty se rovněž agregují, takže lze vyhodnotit výkonnost daného programu.

b. Finanční nástroje

Do stávajícího programu byly s cílem vyzkoušet inovativní přístupy začleněny dva pilotní finanční nástroje – nástroj financování přírodního kapitálu (NCFF) a soukromé financování pro nástroj pro energetickou účinnost (PF4EE).

Nástroj PF4EE podporuje investice při provádění akčních plánů energetické účinnosti členských států prostřednictvím finančních zprostředkovatelů.

Až dosud⁴ bylo v rámci nástroje PF4EE podepsáno šest dohod s místními zprostředkovatelskými bankami. Na počátku se předpokládalo, že investice do projektů energetické účinnosti financovaných s pomocí nástroje PF4EE celkově dosáhnou až 540 milionů EUR. S ohledem na tyto výsledky a na další navržené dohody, které se nyní posuzují, však Evropská investiční banka (EIB) nyní odhaduje, že investice dosáhnou 1 miliardy EUR

³ Jedná se o projekty, které ve velkém územním měřítku provádějí strategie v oblasti životního prostředí a klimatu vyžadované právními předpisy Unie.

⁴ Leden 2017.

(430 milionů EUR od EIB a 570 milionů EUR od finančních zprostředkovatelů). Předpokládá se tedy, že původní finanční prostředky ve výši 80 milionů EUR z programu LIFE vyvolají pákový efekt v poměru 1:12,5.

Nástroj NCFF má prokázat, že projekty spojené s přírodním kapitálem mohou vytvořit příjem nebo uspořit náklady. Cílem je vytvořit zásobu operací, které lze napodobit, jsou financovatelné, které poslouží jako „ověření koncepce“ a budou potenciálním investorům demonstrovat atraktivnost takových operací přímo zaměřených na řešení cílů v oblasti biologické rozmanitosti a přizpůsobení se změně klimatu.

Od února 2015, kdy se začaly tyto nástroje využívat, EIB přezkoumala značný počet potenciálních operací. První operace byla podepsána v dubnu 2017 a do konce roku 2017 se předpokládá podpis dalších dvou nebo tří operací.

Několik potenciálních operací, jež byly posuzovány, se neuskutečnilo, zejména v důsledku obtíží spojených s vypracováním obchodní analýzy případu. To potvrzuje problémy zjištěné při předběžném posouzení.

V současnosti se realizuje širší využití nástroje NCFF jako nástroje technické pomoci a cílenější propagační a další podpůrné činnosti s cílem zvýšit počet financovaných operací.

5. Hodnocení

V tomto oddíle se předkládá souhrn hodnocení. Podrobnější údaje jsou k dispozici v souvisejícím pracovním dokumentu útvarů Komise⁵.

a. Účelnost

V této rané fázi provádění programu nejsou výsledky k dispozici. Existují však poznatky nasvědčující tomu, že předpokládané výsledky projektů a činností, jež nyní probíhají, plní všechny cíle programu.

Podle výsledků externí studie lze předpokládat, že probíhající projekty přispívají k „účelnosti“ různými způsoby, mimo jiné:

- zlepšením stavu ochrany přírodních stanovišť, druhů a lokalit sítě Natura 2000,
- snížením nepříznivých účinků chemických látek na zdraví a životní prostředí pro přibližně 1,6 milionu osob během 5 let,
- snížením spotřeby energie (přibližně o 600 000 MWh ročně) na základě řešení vycházejících z osvědčených postupů a
- zvýšením výroby energie z obnovitelných zdrojů (přibližně o 500 000 MWh ročně z různých zdrojů).

Z předběžné analýzy projektů probíhajících v roce 2014 a 2015 vyplývá, že již splňují 70 % stanovených cílů, jichž má být v souladu s prvním víceletým pracovním programem dosaženo v roce 2017. Tyto předpokládané výsledky poskytují jistotu, že program LIFE na období 2014–2020 je na dobré cestě, aby významně přispěl k dosažení svých obecných cílů.

První zjištění, k nimž dospěla hodnocení, a některé poznatky z předchozího programu LIFE+ potvrzují, že stávající program LIFE dobře plní svou úlohu. Působí jako katalyzátor

⁵ SWD(2017) XXX.

financování, sdílení osvědčených postupů a podpůrných činností zaměřených na zlepšování a urychlení změn.

Program podporuje strategii Evropa 2020 financováním projektů, jež mají přispívat k větší účinnosti zdrojů a udržitelnému růstu a podporovat inovace. Jsou z něho též financovány projekty, které mají přispívat k zaměstnanosti, což je další důležitý přínos vedle primárních cílů programu LIFE.

Předpokládá se, že některá z nejnovějších politických opatření, jejichž přípravné práce byly financovány z programu LIFE, a sice balíček opatření pro oběhové hospodářství přijatý v roce 2015, rámec politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 přijatý v roce 2014, provádění Pařížské dohody ratifikované v roce 2016 a strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu, budou přispívat k utváření budoucnosti evropské ekonomiky v příštích desetiletích.

Hlavní prvky programu, jež plnění těchto cílů příznivě ovlivňují, lze shrnout takto:

- program je pružný a dokáže rychle reagovat na nově vznikající potřeby a priority,
- má široký okruh zúčastněných subjektů, které oceňují relevanci programu a kvalitu jeho činností, jež konkrétně řeší místní potřeby, a
- zvláště účelný je mix opatření. Jedná se o kombinaci činností čerpajících z poučení z 25 let zkušeností – např. tradičních projektů – a nových činností – např. integrovaných projektů, projektů budování kapacit a projektů technické pomoci a finančních nástrojů – u nichž lze očekávat, že jejich účelnost ještě zvýší.

Splnění cílů komplikují dva faktory, a sice že je nutné:

- zvládnout velký počet priorit a nových zásadních výzev – např. oběhové hospodářství, dosažení cílů rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 vyžadujících podstatné inovace, provádění Pařížské dohody, možný přezkum strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu, nutnost provádět směrnice o ochraně ptáků a o ochraně stanovišť⁶, provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 a cílů udržitelného rozvoje⁷ – v mezích dostupných finančních prostředků, což znamená, že ne všechny cíle a prioritní oblasti mohou být pokryty odpovídajícími projekty, a
- překonávat překážky – jako je nedostatek finančních zdrojů u příjemců a/nebo nedostatek kapacit / lidských zdrojů na plánování investic, jež omezují šíření a předávání výsledků projektů – zaváděním individuálně přizpůsobených nebo doprovodných opatření *ad hoc*.

b. Efektivnost

Externí studie vzala v úvahu předpokládané výsledky některých projektů vybraných v rámci výzev k podávání návrhů z roku 2014 a odhadla, že jejich společenský přínos by činil 1,7 miliardy EUR. To představuje čtyřnásobek celkového rozpočtu programu LIFE na rok 2014.

Pokud jde o řízení programu LIFE, dospěla externí studie k závěru, že jeho řízení se jeví být méně nákladné v porovnání s jinými programy financovanými EU. To bere v úvahu finanční zdroje přidělené agentuře EASME jakožto podíl finančních prostředků externalizovaných prostřednictvím různých programů.

⁶ Poznatky získané při nedávno dokončeném hodnocení směrnic o ochraně ptáků a o ochraně stanovišť (kontrola účelnosti) potvrdily vysokou relevanci směrnic a strategickou roli, již sehrává program LIFE na podporu jejich provádění, i to, že jejich provádění je třeba podstatně zlepšit.

⁷ Viz COM(2016) 739 final.

Původně se odhadovalo, že přenesení řízení z Komise na agenturu EASME („externalizace“) by v období 2014–2020 mělo vést k nárůstu efektivnosti v hodnotě 8,2 milionu EUR v porovnání se scénářem, při kterém by řízení grantů i nadále prováděla Komise. Nejnovější údaje vycházející ze skutečných nákladů agentury EASME v prvních třech letech provádění programu ukazují, že předpokládané zvýšení efektivnosti by mělo být o něco větší.

Všechny zúčastněné subjekty programu LIFE považují práci agentury EASME za důležitou.

Externí studie poukázala na to, že je třeba zjednodušit postupy při udělování grantů v rámci programu LIFE. Navrhla některá opatření ke snížení zátěže spojené s podáváním návrhů, s požadavky na podávání zpráv a s ukazateli. Tím se bude zabývat příští víceletý pracovní program. Studie rovněž určila oblasti, kde by svou činnost mohly zlepšit vnitrostátní kontaktní místa, a to při zajištění určitých minimálních standardů pro poskytování pomoci ve všech členských státech a s uplatňováním aktivnějšího přístupu. Také komunikační strategii programu LIFE je třeba lépe zaměřit na jednotlivé cílové skupiny a sdělovat podstatné skutečnosti, které jsou důležité z hlediska konkrétních úkolů a cílů, což umožní strukturovanější koordinaci mezi jednotlivými subjekty.

c. Soudržnost

Na základě předběžných výsledků je vnitřní struktura programu LIFE v souladu s politikami a prioritami EU a umožňovala řešit průběžné a nové výzvy.

Externí studie shledala, že probíhající projekty často přispívají k více než jedné prioritní oblasti, mají proto kombinovaný účinek a vytvářejí synergie. Například projekty pro zmírňování změny klimatu často přispívají k přizpůsobení se změně klimatu, ochraně přírody a biologické rozmanitosti, kvalitě ovzduší a účinnému využívání zdrojů.

Program LIFE je koncipován tak, aby se vzájemně doplňoval s jinými finančními programy EU.

Na rozdíl od jiných finančních programů EU je program LIFE jediný program zaměřený v první řadě na oblast životního prostředí a klimatu: pokud se otázkami životního prostředí a/nebo klimatu zabývají jiné programy, jejich činnosti jsou reakcí na jiné, širší cíle (např. výzkum nebo rozvoj venkova). To omezuje potenciální překrývání.

Výsledky hodnocení potvrdily, že programy LIFE a Horizont 2020 přispívají k plnění společných cílů různými, a v některých případech vzájemně se doplňujícími způsoby. V těchto prvních letech provádění fungovaly tak, že se vzájemně posilovaly.

Program LIFE má mechanismus, který motivuje k tomu, aby projekty LIFE využívaly výsledků výzkumu v oblasti životního prostředí a klimatu a inovací, jež vznikly v rámci programu Horizont 2020 a předchozích rámcových programů. Takto lze realizovat a rozvíjet znalosti získané a řešení vypracovaná, vyzkoušená a zavedená prostřednictvím výzkumných činností financovaných EU.

V případě evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondy) je vzájemně se doplňující charakter uznán v nařízení o společných ustanoveních a systematicky prověřován ve všech programových dokumentech (např. dohodách o partnerství a operačních programech).

Je obtížné posoudit, zda a v jaké míře toto funguje v této rané fázi provádění u všech programů, avšak:

- u integrovaných programů se předpokládá, že přilákají finanční prostředky ve výši cca 1,98 miliardy EUR z jiných programů EU (EZFRV, EFRR, INTERREG, ESF, ENRF, Horizont 2020) při investicích z programu LIFE ve výši 153 milionů EUR. To znamená, že program LIFE úspěšně propojil různé toky financování EU v deseti členských státech, které se rozhodly pro integrované projekty související s environmentálními aspekty ochrany přírody, ovzduší, vody, nakládání s odpady a pro projekty v oblasti klimatu týkající se využívání půdy a přizpůsobení,
- některé poznatky nasvědčují tomu, že takovýto mechanismus fungoval v minulosti u projektů rozvoje venkova a projektů iniciativy INTERREG, které byly poprvé zavedeny v rámci předchozích programů LIFE.

d. Relevance

Poznatky naznačují, že program LIFE je účelný a efektivní při řešení hlavních priorit a účelně a efektivně přispívá ke stanovení dalšího postupu v případě nově vznikajících výzev, jako je strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti, rámec politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 vyžadující podstatné inovace, provádění Pařížské dohody, případný přezkum strategie EU pro přizpůsobení a oběhové hospodářství.

Jak vyplynulo z výsledků externí studie, program LIFE reaguje na potřeby širokého okruhu příjemců, kteří návrh, jenž má být financován z programu LIFE, podávají i v případech, kdy nabízí nižší spolufinancování než jiné programy. Program LIFE ve skutečnosti umožňuje řešení otázek a problémů, které jiné programy nepokrývají.

Podle výsledků konzultací se zúčastněnými subjekty by jen velmi málo projektů LIFE bylo zahájeno nebo jejich výsledků dosaženo bez podpory programu. Obzvláště to platí o ochraně přírody a biologické rozmanitosti; jak zdůraznili příjemci projektů během pohovorů, kromě přímých plateb zemědělcům z prostředků programu Natura 2000⁸, které mají odlišnou oblast působnosti a strukturu financování, neexistují žádné jiné specializované finanční zdroje než program LIFE.

Podle zúčastněných subjektů by ukončení programu LIFE:

- snížilo schopnost, a v některých případech odhodlání členských států plnit cíle EU v oblasti ochrany životního prostředí a změny klimatu, což by rovněž nepříznivě ovlivnilo zaměstnanost a hospodářský růst,
- vedlo ke snížení podpory inovativních řešení v oblasti životního prostředí⁹.

e. Přidaná hodnota EU

Na základě poznatků externí studie lze předpokládat, že program LIFE má velkou přidanou hodnotu EU, protože:

⁸ Tyto platby, financované z EZFRV, se provádějí s cílem „poskytnout zemědělcům kompenzaci za znevýhodnění a omezení uložená v oblastech sítě Natura 2000“. Viz nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005.

⁹ Podle příjemců projektů LIFE by bylo „méně inovativních pilotních nebo demonstračních technických projektů, zejména méně inovativních činností malých a středních podniků důležitých pro životní prostředí“ a „ustala by podpora poskytování řešení umožňujících předběžné testování / předběžnou komercializaci (sdílení rizik) inovativních řešení v oblasti životního prostředí“.

- zajišťuje soudržnost mezi právními předpisy a politikami EU v oblasti životního prostředí a klimatu, což přispívá k jejich provádění a prosazování,
- podporuje účinnější sdílení znalostí, slouží jako platforma pro výměnu osvědčených postupů a znalostí týkajících se provádění právních předpisů a politik EU. Program LIFE umožňuje subjektům z celé EU učit se ze zkušeností druhých, a řešit tak konkrétní problémy životního prostředí a klimatu účelněji a efektivněji,
- umožňuje značnou míru solidarity a sdílení odpovědnosti, neboť přírodní bohatství, které je veřejným majetkem, je v celé Unii rozděleno nerovnoměrně,
- umožňuje lépe reagovat na přeshraniční výzvy, u nichž není pravděpodobné, že by je řešily jednotlivé členské státy samotné, a
- působí jako katalyzátor a má pákový efekt tím, že odstraňuje počáteční překážky bránící provádění politiky EU v oblasti životního prostředí a klimatu a testuje nové přístupy před jejich budoucím rozšířením ve velkém měřítku.

Konečné výsledky nejsou ještě k dispozici, avšak:

- jsou zavedeny nástroje pro výběr projektů s největší přidanou hodnotou EU a pro jejich kontrolu ve všech fázích životního cyklu projektů,
- evropskou přidanou hodnotu programu potvrzují výsledky předchozích hodnocení a ocenila ji převážná většina respondentů při veřejné konzultaci.

f. Udržitelnost projektů, jejich dopad a/nebo možnost opětovného využití k dnešnímu dni

Prováděcí postupy programu jsou úzce zaměřeny na udržitelnost / možnost napodobení projektů během celé jejich realizace.

Z nedávné zprávy¹⁰ vyplývá, že v průměru 83 % projektů je finančně udržitelných¹¹ po ukončení financování v rámci programu LIFE. Tato analýza vychází z projektů LIFE+ a nebere v úvahu zlepšení provedená ve stávajícím programu LIFE. Stejně tak i odpovědi shromážděné při průzkumu ukazují, že demonstrační potenciál a přenosnost výsledků projektů LIFE jsou podle většiny respondentů (78 %) dobré nebo velmi dobré.

Při veřejné konzultaci byli příjemci rovněž dotázáni, zda projekty v rámci programu LIFE vedou k dlouhodobým pozitivním účinkům. Více než 80 % respondentů vyjádřilo názor, že projekty mají středně velké nebo velké pozitivní dlouhodobé účinky.

Z konzultací však vyplynulo, že překážky, jež brání pokračování projektu po ukončení financování EU, souvisí s nedostatkem finančních zdrojů u příjemců a s nedostatečnou kapacitou / lidskými zdroji pro plánování investic (včetně např. případných úvěrů). Projevuje se i nedostatek iniciativy zúčastněných stran a nedostatek informací a komunikace v rámci programu.

¹⁰ Zpráva o minulém, současném a budoucím přínosu programu LIFE pro zaměstnanost a hospodářský růst: účelnost a možnost opětovného využití, NEEMO 2016.

¹¹ Udržitelnost je chápána jako schopnost pokračovat v činnostech prováděných v rámci realizace projektu nebo navázat na takové činnosti; tj. životaschopnost projektu po ukončení financování v rámci programu LIFE – pokračování nebo návaznost zajišťuje samotný příjemce, jeho partner nebo nástupce.

Skutečnost, že na konci projektu jsou vyžadovány plány pro období „po programu LIFE“, je považována za jednoznačné zlepšení, avšak možnost napodobení / udržitelnosti projektů by mohlo dále posílit systematické sledování všech projektů za účelem zjištění osvědčených postupů a opatření úspory nákladů a komplexní, individuálně nastavená podpora nejslibnějších projektů.

6. Závěry

Toto hodnocení přichází v rané fázi provádění programu: většina projektů ještě nezačala a ukončeno bylo jen málo projektů, vzhledem k tomu, že projekty LIFE trvají v průměru 4 až 5 let. První skutečné výsledky se předpokládají v letech 2019–2020.

Z tohoto důvodu se hodnocení zaměřilo hlavně na zavedené postupy pro dosažení cílů programu, probíhající činnosti (např. smlouvy/projekty, které jsou již financovány), a případně na jejich předpokládané výsledky.

I přes tato omezení poskytuje externí nezávislé hodnocení přiměřenou jistotu, že provádění programu postupuje správným směrem.

Z dosud shromážděných poznatků vyplývá, že program LIFE:

- je jediný program zaměřený v první řadě na oblast životního prostředí a klimatu: jiné programy se environmentálními a klimatickými otázkami zabývají při plnění jiných, širších cílů,
- je pružný nástroj, který financuje projekty různé velikosti a přitahuje malé, střední i velké podniky, vysoké školy, výzkumná střediska, vnitrostátní a místní orgány, občanskou společnost i různé nevládní organizace. Jak se nedávno prokázalo v případě Evropského sboru solidarity¹², kde se předpokládá zvláštní směr pro oblast životního prostředí a klimatu financovaný prostřednictvím programu LIFE, je program LIFE schopen velmi rychle reagovat na měnící se politické a společenské potřeby,
- reaguje na stávající potřeby a napomáhá jejich efektivnějšímu naplňování. Nové prvky zavedené stávajícím nařízením o programu LIFE, a zejména podprogram věnovaný oblasti klimatu (který v rámci svých každoročních výzev k podávání návrhů dovoluje financovat nově vznikající priority), integrované projekty a projekty budování kapacit vyvolaly velký zájem zúčastněných subjektů, jak ukazuje vysoká poptávka vyjádřená podanými žádostmi. Doplňkové finanční zdroje mobilizované prostřednictvím integrovaných projektů jsou navíc mimořádně vysoké, což svědčí o tom, že program dobře plní svou úlohu katalyzátoru,
- je znám relevancí a kvalitou svých činností, jež odpovídají místním potřebám a jsou viditelné a oceňované zúčastněnými subjekty a širokou veřejností v celé EU,
- je dle předpokladů nákladově efektivní a až dosud má bezprostřední a měřitelné dopady, např. na snižování emisí a spotřeby energie nebo na zachování biologické rozmanitosti zlepšováním stavu ochrany druhů,

¹² [Viz COM\(2016\) 942 final. Program LIFE přispívá k](#) poskytování příležitostí mladým lidem zapojit se do dobrovolnických činností v oblasti životního prostředí a klimatu, jako je ochrana biologické rozmanitosti v lokalitách sítě Natura 2000, předcházení odlesňování a lesním požárům atd.

- je zvláště oceňován pro svou přidanou hodnotu EU, protože zajišťuje, že právní předpisy a politiky EU v oblasti životního prostředí a klimatu jsou jednotně uplatňovány v celé EU. Je také považován za program, který reaguje na přeshraniční a nadnárodní výzvy, u nichž není pravděpodobné, že by je řešily jednotlivé členské státy samotné. Umožnil lepší sdílení odpovědnosti a podpořil solidaritu při řízení/ochraně přírodního bohatství EU. Představuje platformu pro sdílení osvědčených postupů a demonstračních činností na úrovni EU,
- má dobré předpoklady, aby byl přínosný pro ekonomiku tím, že:
 - motivuje průmysl EU k dalšímu rozvoji kapacity ekologických technologií, jež představují jednu z konkurenčních výhod EU,
 - probíhá ve větší blízkosti k trhu než jiné fondy, demonstruje řešení ve prospěch přírody, které lze rozšířit ve větším měřítku prostřednictvím trhu nebo jiných fondů, což zvýší počet ekologických pracovních míst, a
 - podporuje dlouhodobou ekonomickou životaschopnost a stabilitu podporou udržitelného rozvoje.

Některá politická opatření, zahájená v poslední době souběžně s programem: např. balíček opatření pro oběhové hospodářství, rámec politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030, provádění Pařížské dohody a případný přezkum strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu, budou utvářet ekonomiku EU ekonomiku v příštích desetiletích,

- je dobře řízen, jak potvrzuje jeho velmi nízká chybovost. To znamená, že finanční prostředky jsou využívány v souladu s finančními pravidly a přitom přinášejí měřitelné výsledky s podstatným dopadem na místě. To je zajištěno systémem sledování, jenž umožňuje včasná rozhodnutí v oblasti řízení.

7. Doporučení

Hodnocení rovněž zdůraznilo některá doporučení ke zlepšení:

- je třeba se zaměřit na stávající a nové priority: oběhové hospodářství, provádění rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 zejména podporou inovací, provádění Pařížské dohody, případný přezkum strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu, dosažení cílů směrnic o ochraně přírody, provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 a cílů udržitelného rozvoje, a to v rámci dostupných finančních zdrojů. Těchto prioritních cílů bude dosaženo doladěním financování každé prioritní oblasti,
- vzhledem k tomu, že do stávajícího nařízení nebyla zahrnuta všechna původně předpokládaná a navržená zjednodušující opatření, zůstává prostor a poptávka po zjednodušení postupů programu LIFE při udělování grantů, zejména pokud jde o podávání návrhů a podávání zpráv,
- v oblasti komunikační strategie je zapotřebí aktivnější a citlivější přístup, jenž umožní lépe se zaměřit na jednotlivé cílové skupiny a sdělovat podstatné skutečnosti, které jsou důležité z hlediska konkrétních úkolů a cílů. To by zajistilo strukturovanější koordinaci mezi jednotlivými subjekty,
- mělo by být umožněno zvýšit možnost napodobení a přenosu projektů zaměřením na překážky bránící pokračování činností po ukončení projektů (jako je nedostatek finančních zdrojů a kapacity / lidských zdrojů pro plánování investic), čímž se vytvoří zásoba projektů pro investování z jiných zdrojů Unie a ze zdrojů soukromého sektoru,
- je zapotřebí posílit úlohu vnitrostátních kontaktních míst, aby se zajistila alespoň minimální úroveň služeb ve všech členských státech a proaktivnější přístup.

Z těchto poznatků vyplývajících z hodnocení programu LIFE v polovině období bude vycházet příští víceletý pracovní program na období 2018–2020 a víceletý finanční rámec na období po roce 2020.